

För rymden i riksdagen

Staffan Anger är riksdagsmannen som startade ett nätverk för rymdintresserade politiker. Han tycker att mer rymd är precis det som Sverige behöver. Men kan han övertyga sina egna partivänner i regeringen?

av Robert Cumming

Staffan Anger (M) tänker stort. För honom är den högteknologiska rymdindustrin ett naturligt område för Sverige att satsa stort på.

Satelliter ska skickas upp till omloppsbana från rymdbasen Esrange utanför Kiruna, tycker han. Det kräver en rejäl ökning av landets rymdbudget. Det gäller bara att övertyga finansministern – och rymdministrern.

Till detta ändamål grundade han tillsammans med partivännen Betty Malmberg riksdagens rymdnätverk, ett löst sammansatt och tvärpolitiskt sammanslutning som vill få upp rymdfrågor på den politiska agendan.

Populär Astronomi åkte till Västerås för att ta reda på hur det gick till och hur rymdnätverket arbetar.

Månhuset vägen in

Staffan Anger börjar sin story på en gång och den börjar i hemstaden Västerås. Han fick upp ett politiskt intresse för rymden genom projektet Månhuset. Västeråskonstnären Mikael Genberg ville bygga en röd stuga på månen och med hjälp av miljöpartisten Håkan Wahlstedt lyckades han få stöd till den vid första anblick galna idén. Sponsorer betalade Rymdbolagets tekniker och bland dem som gav råd och lobbade var kända opinionsbildare som Mats Svegfors, Pär Nuder och astronauten Christer Fuglesang.

Staffan Anger var en av dem som övertygades.

– De måste vara rubbade, tänkte jag. Men när man kom in i det så tänkte man det kanske inte var så jävla dumt ändå.

Något månhus längre bort än Globen i Stockholm har ännu inte byggts. Men industrimannen Staffan hade fått inblick i den svenska rymdbranschen. Han kom in i riksdagen 2006.

Staffan blev alliansregeringens talesperson i rymdfrågor. Det såg ut som om han hade vind i segeln: Christer Fuglesang åkte till rymden 2006 och näringsministern Maud Olofsson blev känd som rymdministrern.

FOTO: ROBERT CUMMING

Brist på intresse blev sporen

Christer Fuglesang var populär bland parlamentariker, men sedan dog intresset. Maud Olofsson, under vars ansvar rymdfrågor legat fram tills nu, var inte intresserad.

Någon Fuglesangeffekt på Sveriges rymdprogram blev det aldrig. I regeringens forskningsproposition 2009 kom inga nya pengar in till Rymdstyrelsen. Och i maj 2010 förklarade Maud Olofsson som svar till en rymdbolagsanställd på *Svenska Dagbladets* hemsida att ”Vi är ett för litet land för att ha ett eget rymdprogram”.

Staffan Anger tycker att utvecklingen har varit nedslående och tar åt sig en del av skulden.

– Jag måste skämmas i den här frågan. För mig som industrikille är det helt absurt. Jag kan bara se det så som att Maud aldrig hade tid.

Riksdagens rymdnätverk åkte på utflykt till Esrange i maj. Från vänster: Anna Wallén (S), Johan Andersson (S), Désirée Pethrus (KD), Stefan Capijan (M), Carl-Oskar Bohlin (M), Staffan Anger (M), Lars Isovaara (SD; i rullstol), Ulrik Nilsson (M), Betty Malmberg (M), Henrik Ripa (M), Eliza Roszkowska Öberg (M), Siw Holma (V), Jan Ericson (M), Anna SteeleKarlström (FP). Anton Abele (M) saknas på bilden.

Rymdstyrelsen ingen hjälp

Rymdstyrelsen ska komma med förslag på rymdpolicy. Men de har också misslyckats, anser Staffan Anger. Istället har rymdföretagen gått samman under parollen Fördel rymd och lyckats göra det som Rymdstyrelsen misslyckats med, att utveckla ett förslag till rymdpolicy.

– Det som man nu tagit fram blir i alla fall en målinriktning. Det skulle ju Rymdstyrelsen göra.

Hösten 2010 kom Rymdstyrelsen med en strategisk plan för de närmaste åren. Men den är undermålig, menar Anger.

Sverige ska bli rymdnation

Det var på rymdnätverkets besök i Kiruna i maj som allt föll på plats. Hos Rymdbolaget berättade man om Galileo, satellitsystemet som ska ge Europa ett eget oberoende GPS, som nu håller på att byggas. Samtidigt koordineras fjärranalys, övervakning och miljöforskning med satelliter med jätteprogrammet GMES.

– Sverige ska ha en rymdindustri. Det är helt rätt! Det är high-tech, det är viktigt för utbildning och det växer snabbt.

Sverige borde vara med i större utsträckning, menar han. Satelliterna bör kunna sändas upp till rymden direkt från Esrange.

– Det passar oss som hand i handske. Om jag vore näringsminister så skulle jag pusha det här som tusan.

Mot proppen 2012

Satsningen behöver specificeras i regeringens forskningsproposition som kommer 2012 och till vilken arbetet redan har börjat. Staffan Anger ger olika siffror för hur mycket som behövs: 100 miljoner till, eller att hela anslaget blir omkring en miljard kronor. Det innebär en ökning med 10–20 procent över det som Rymdstyrelsen nu får från regeringen.

Satsning kräver att de som beslutar går med på att det

är bra för Sverige. Det betyder framförallt finansministern Anders Borg och utbildningsministern Jan Björklund, under vars departement rymdfrågor nu ligger.

Staffan Anger sitter nu i finansutskottet och pushar istället därifrån. Samtidigt ska hans och Betty Malmbergs rymdnätverk lobba för att få loss både statliga pengar för att blåsa nytt liv i en eftersatt men potentiellt jättestor sektor.

Nu gäller det att lobba: att snacka med dem som beslutar, menar Staffan. Efter Kirunaresan gör nätverket redan detta. Kommunikationen blir effektiv inom riksdagens utskott: Anger träffar finansministern därför att han sitter i finansutskottet. Betty Malmberg har en plats i utbildningsutskottet Jan Björklund. Och så inom allianspartierna. Staffan Anger nämner Anna SteeleKarlström, som var med i Kiruna.

– Hon är folkpartist och hon har redan pratat om den här resan med Björklund. Det är så du gör.

OHB-uppköpet

Intresset för rymdindustrin bland politikerna kan vara på väg upp igen, men räcker det för att Anger och rymdparlamentarikerna ska få gehör för sina krav?

2010 motionerade Staffan Anger förgäves i riksdagen mot utförsäljningen av Rymdbolagets framgångsrika men olönsamma satellitdivision.

– Visst ska man gå med förlust om man bygger upp en verksamhet? Det är klart.

Ett regnväder blåser in över Mälaren och samtidigt som stormar det i världsekonomierna. Staffan väntar ett samtal från Aktuellt som kan behöva en kommentar. Om det går illa så skjuts allt på framtiden, medger han. Men just nu gäller det att snacka med rätt personer om rätt saker.

– Jag pratar om industri. Det är där jag kommer ifrån. Jag säger: Det här är viktigt, det är här det växer, det ger sysselsättning. Dessutom är det bra för miljön.

Så tänker Staffan Anger övertyga tveksamma politikerkollegor. Det låter trots allt mer genomtänkt än ett rött trähus på månen. ★